

Кримські та бузькі зустрічі

Познайомилися ми з Сашком Кондратенко у Криму, на Х Теріологічній Школі. Тоді я вперше поїхала сама так далеко від Закарпаття познайомитися із людьми, які творять науку, праці яких відомі на всю Україну і не тільки. Із розповідей Ігоря Загороднюка про Школу — Зага, як всі «свої» його називали (з Ігорем ми разом їхали на цю незабутню зустріч), я знала, що на конференції буде багато науковців-спеціалістів, людей, які знають що таке робота в науці, а також — студентів і аспірантів, які лише починають. Знала, що люди, які збираються на Теріошколі — це велика родина, у якій панує домашній затишок і тепло. Саме тому я почувалася сміливо, поринаючи в новий колектив, оскільки знала, що ці люди, ця родина рада всім, хто хоче бути разом з ними, вчитися у них і працювати в тій же галузі.

По приїзду на біостанцію, де проходила конференція, я зустрілася лише з кількома людьми — організаторами конференції. Це були, крім Ігоря Загороднюка, славнозвісний Дулицький Альфред Ізрайлович і двоє працівників біостанції. Тільки встигла скинути речі, як Альфред Ізрайлович посадив мене за стіл, дав в руки списки учасників конференції, сказавши: «Будеш учасником поселять?». Я, звичайно, була щасливою, оскільки мене так привітно прийняли, і була потрібна моя допомога.

Отже, я реєструвала учасників і розселяла їх по дерев'яних будиночках, записуючи адресу кожного, номер кімнати, і, разом з тим, знайомила. Пам'ятаю як Саша, стоячи в черзі, безперестанку шуткуючи, підганяв мене, кажучи щось на кшталт: «Пан Зоря, какой у вас длинный адрес...». Деякі учасники також підхоплювали, щось кажучи стьобом, і всі сміялися. У всіх був хороший настрій. Реєструючи, я вперше відчула єдність цього колективу, затишок. Здавалося ці люди мені рідні і я вже довго їх знаю, хоч, на справді, вперше бачу.

Саша був найяскравішим із всіх, він перший мені запам'ятався, хоч до його реєстрації вже поселилося чимало публіки. Саша вмів створити настрій, шуткуючи, своєю енергійністю. Він завжди був веселим, хоч у самого могло бути далеко не все гаразд. Пам'ятаю, як на Школі після вечері, коли частина учасників зібралися у одному із будиночків на традиційні вечірні відпочинки під гітару, Саша, побачивши як Заг горбиться, випрямляв його осанку, кажучи «Заг, выпрямьтесь! Ходите, как старый дед!» і демонструючи, як Ігор ходить. А у інший день підправляв йому сорочку, мовляв, доценти мають носити її на випуск. Після закінчення конференції, коли ми роз'їжджалися додому, всі прощалися у обіймах до наступної Школи. Саша якось особливо, не так як інші, тепло, по-дружньому обійняв мене, поцілував і сказав: «До встречи!». Я із радістю відповіла те саме і мені раптом стало дуже сумно, бо знову цих людей я зможу побачити лише через рік, а може й більше.

Наступного разу я зустріла Сашу на Поліссі, коли збиралися колеги на чергову зустріч групи HELP, тобто вовчатників та інших «хижатників». Цього разу Саша ділився емоціями. Зараз він на ходу міг зробити будь-яку доповідь, розповісти студентам на вибір тему з курсів, які він викладає, розповісти без ускладнень яку-небудь байку, чого ще півроку тому (так казав Саша) цього зробити не міг. Звісно, все стало легким, бо він почав викладати, складати свої програми курсів і т. ін.

Втретє моя зустріч із Сашком відбулася на Південному Бузі — наступній Теріологічній Школі. У Первомайськ я приїхала на день раніше, як і на минулу Школу, з «десантом» Оргкомітету. Але цього разу у мене була мета — зробити доповідь за темою своєї курсової роботи і відповідної статті, а також, як один з організаторів конференції, відповідати за харчування та житло учасників, скеровувати їх.

Саша приїхав наступного дня вранці. Такий же веселий, у відмінному настрої, яким я й сподівалася його побачити. Він привіз із собою у трилітровій банці мишівку — новий вид для фауни України, яку треба було везти в Ужгород для дослідів. До речі, мишівку, на пропозицію Саші, було названо «мишівка донська» (див. фотографії).

Далі все йшло за планом, як і на кожній із конференцій, аж поки у мене не виникли проблеми із куховаркою. Вона постійно вимагала оплачувати більше порцій, ніж було людей на сніданку чи обіді. В результаті грошей, які колеги склали на харчування почало не вистачати, і склалася ситуація, коли на два останні дні конференції грошей на їжу не залишалось. Мене розібрала істерика. Я не могла дати ради з грошима. Колеги, що жили зі мною в кімнаті взяли допомагати, але все одно нічого не виходило. Кошти розподілили та з куховаркою знайти спільну мову знову не вдалося. Я не могла підвести колег, а виправити ситуацію була не в силах.

Тут на допомогу прийшов Саша. Спочатку, заспокоївши мене, підняв настрій, розповівши кілька кумедних історій, а потім ми разом знову перерахували кошти, поділили на дні конференції, що залишились. І з куховаркою все вийшло. Потрібен був сильний тон. В результаті оргкомітет Школи вирішив змінити столову. Саня дуже допоміг. Ми знайшли неподалік невеличке кафе, де хазяйка погодилася нам готувати. Все стало гаразд. Знову повернувся спокій, хороший настрій. І з господинею ми подружилися.

Сашина енергія, усмішка і підтримка дала мені надію і впевненість. Я підтвердила собі істину вислову: безвихідного положення не буває і завжди є хоч один вихід, його потрібно шукати. Буває, цей вихід важко знайти, але він обов'язково є.

Коли людина допомагає іншій у важкій ситуації, не розбираючись хто вона їй — друг, знайомий чи зовсім далекий співбесідник, таку людину хочеться поважати і цінувати, бо сильні ми разом, всі різні, але щирі і чуйні, готові виручити у самій критичній ситуації. Ми цінуємо і любимо, гуртуємо навколо себе таких людей як Сашко. Поряд із такими людьми життя яскраве, насичене, здається легшим, і прожити його у такому колективі — справжнє щастя.

Ще пам'ятаю Сашу з «домашнього» боку, в Ужгороді, за електроплиткою. Він приїхав у гості до Ігоря і готував обід. Судячи з того, що не дозволив приготувати їжу Ігорю, Саша любив куховарити. Пізніше він сказав, що часто готує сам. Тоді я дізналася також, що Саша любить салат у великій кількості. Звичайно, тоді була велика робота: обоє працювали над нарисами до нового видання «Червоної книги України». Тоді мені навіть не вірилося, що ось так поруч можуть бути люди, які є авторами «Червоної книги». До того навіть не могла собі про таке подумати. Все було цікаво: і їхні суперечки, і спільні тексти, і дружній поділ авторства, хоча частину нарисів робили разом. А ще був виїзд на Тису, в зону нещодавньої повені, ще одна яскрава поїздка до Сашиної колекції подорожей. Фактично це була остання його експедиція. Після Тиси всі разом їздили до Романа Кіша подивитися на його живу колекцію цибулинних рослин. Саша обіцяв привезти йому дикі тюльпани зі Сходу. Не сталося. За рік я передала Роману кілька рослин тюльпана дібровного з Сашиної «альпійської гірки».

Ось і майже все, що залишилося у моїй пам'яті, але кожна наша зустріч, кожне спілкування були незабутніми.

Юлія Зізда